

7405 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KAMU YARARINA ÇALIŞAN SPOR KULÜPLERİ

Sports Clubs Working for the Public Benefit within the Framework of Law No. 7405

Onur KAPLAN*

Özet

Hukuki niteliği itibarıyla 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nda özel hukuk kişiliği olarak nitelendirilen spor kulüpleri, diğer özel hukuk kişilerinde olduğu gibi faaliyet gösterdiği alana dair doğrudan kamu yararı amacı güderek hareket etme yükümlülüğü altında değildir. Bu kapsamda kural olarak, spor kulüplerine kamu yararının gerçekleştirilmesi amacıyla pozitif hukuk kurallarıyla verilen görev ve yetkilerden de bahsedilemeyecektir. Dolayısıyla ilgililerin bir spor kulübünden kamu yararına yönelik faaliyetlerde bulunması noktasında talep hakkı mevcut değildir. Bununla birlikte özel hukuk kişilerinin kamu yararına hareket edebilmeleri açısından hukuki bir sınırlama bulunmadığı gibi, hukuk düzeninde bu şekilde faaliyet gösteren tüzel kişilere özgü hukuki statüler de yaratılabilmektedir. Bu kapsamda 7405 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi neticesinde spor kulüplerinin açıkça kamu yararına çalışabileceği ve kamu yararına çalışan spor kulübü statüsünde olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca spor kulüplerinin kamu yararına çalışan statüsüne geçiş için aranan şartları sağladığı sürece, kamu yararına çalışan derneklerin yararlandığı haklardan yararlanabileceği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada, kamu yararına çalışan spor kulübü sayılmanın şartları, belirlenme usulü ve bu belirlenimin hukuki etki ve sonuçlarının ne olacağı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Spor kulübü, Kamu yararı, Dernek, İdari işlem, Hukuki statü.

Abstract

Sports clubs, which are defined as private legal entities in the Law No. 7405 on Sports Clubs and Sports Federations in terms of their legal nature, are not under the obligation to act directly for the purpose of public benefit in the field they operate, as is the case with other private law persons. In this context, as a rule, it will not be possible to mention the duties and powers given to sports clubs by positive law rules in order to realize the public interest. Therefore, the persons concerned do not have the right to demand that they engage in activities for the public interest from a sports club. In addition to this, there is no legal restriction for private law persons to act in the public

➤ *Bu makale Etik Kurul İznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee Permission.*

➤ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 19.07.2022*

➤ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 22.03.2023*

* Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi, onur.kaplan@yasar.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1252-6352>

interest, and legal statutes specific to legal persons operating in this way can also be created in the legal order. In this context, as a result of the enactment of Law No. 7405, it has been stated that sports clubs can clearly work for the public interest and have the status of sports clubs working for the public interest. In addition, it has been stated that as long as sports clubs meet the conditions required for the transition to the status of working for the public benefit, they can benefit from the rights enjoyed by the associations working for the public benefit. In this direction, the conditions of being considered as a sports club working for the public benefit, the method of determination and the legal effects and consequences of this determination will be examined.

Key Words: Sports club, Public benefit, Association, Administrative act, Legal status.

GİRİŞ

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları bulunan, giderek değer kazanan ve farklı öznelerin bir araya gelmesiyle meydana gelen bir bütünleşmeyi ifade etmektedir¹. Sportif faaliyetlere duyulan ilginin zaman içerisinde artmasına ve medya kuruluşlarının bu faaliyetlere daha fazla yer vermesine² bağlı olarak ekonomik açıdan daha da ön planda olan spor kavramı, profesyonel bir nitelik kazanmıştır. Profesyonel spor faaliyetleri icra edilirken, özne olarak bireysel anlamda sporcuların yanında; sporun tüzel kişi özneleri olarak³ spor kulüplerinin ve federasyonların da bir araya gelmesinden söz edilecektir⁴. Bu özneler arasından spor kulüplerinin, birer özel hukuk tüzel kişisi olarak⁵, 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nda⁶ ("7405 sayılı Kanun") düzenlendiği görülmektedir. Buna göre, Gençlik ve Spor Bakanlığının⁷

¹ Dominique Maletesta ve Christophe Jaccoud, 'Sporda Suç ve Güvenlik', in *La violence et le fanatisme dans le sport (Sporda Şiddet ve Fanatizm)* (Galatasaray Üniversitesi Yayınları 2004) 27.

² Maletesta ve Jaccoud, (n 1) 29.

³ Ramazan Çağlayan, *Spor Hukuku* (Asil Yayıncılık 2007) 63.

⁴ Eivind Å. Skille, 'Understanding Sport Clubs as Sport Policy Implementers' (2008) 43 (2) *International Review For The Sociology of Law* 181-2; Márton Tonk, Tünde Nagy-Méhész ve Alexandru V. Voicu, 'Autonomy of Sport Policy and Sport Activities in the European Union: Connections between Human Rights and Sports' (2010) 1 (1) *Acta Universitatis Sapientiae European and Regional Studies* 104. Ayrıca bkz. Vladimir Andreff, *An Economic Roadmap to the Dark Side of Sport Vol-I: Sport Manipulation* (Palgrave Macmillan 2019) 11.

⁵ Belirtmek gerekirse, tüzel kişilerin haklardan yararlanma yetenekleri ve önceden öngörülmüş yükümlülüklerle tabi olması hususları, amaçlarıyla sınırlandırılmıştır. Ayrıca tüzel kişiler arasında, haklardan yararlanma konusunda mutlak anlamda eşitlik de bulunmamaktadır. Yani, tüzel kişiler niteliklerine uygun olduğu ölçüde temel hak ve hürriyetlerden yararlanmaktadır. A. Şeref Gözübüyük, *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları* (14. Baskı, Turhan Kitabevi 2000) 95.

⁶ RG. 26.04.2022-31821.

⁷ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi md.184/1 uyarınca Gençlik ve Spor Bakanlığının, "*spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve*

(“Bakanlık”) gözetimi çerçevesinde ilgili spor federasyonu tarafından yürütülen spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulan ve tescilini yaptıran spor kulüpleri, kamu tüzel kişisi niteliğinde değildir. Doktrinde genel olarak dernek statüsünde olduğu ifade edilen⁸ spor kulüplerine üye olma, bu kulüplerin organlarının neler olması gerektiği gibi hususlar ise 7405 sayılı Kanun’da ayrıca düzenlenmiş durumdadır. Bununla birlikte spor kulüplerinin genelleştirilmiş bir amacından söz edilmiş değildir. Ancak, 7405 sayılı Kanun md.4 kapsamında spor kulüplerinin bir spor dalında faaliyetlere katılması⁹ hususu ayrıca düzenlenmiş olup spor kulüplerinin kuruluş esaslarına dair hükümlerle¹⁰ bir arada yorumlandığında; bu kulüplerin “federasyonun ve Bakanlığın etkinliklerine katılmak” biçiminde genel bir amaç doğrultusunda faaliyet gösterdiği ifade edilebilir. Bunun yanında spor kulübü, hukuka aykırı olmamak kaydıyla tüzüğünde spesifik faaliyet amaçları da belirleyebilir¹¹. Ancak, spor kulüplerine kamu yararına çalışma amacına yönelme şeklinde bir pozitif yükümlülük getirilmemiştir. Bu yönüyle spor kulüplerinin kamu yararına çalışma ya da kamu yararına faaliyet gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ne var ki bazı spor kulüpleri, sağladığı şartlara bağlı olarak, 7405 sayılı Kanun md.11 çerçevesinde kamu yararına çalışan spor kulüpleri olarak nitelendirilecektir. Söz konusu spor kulüplerinin bu niteliği haiz olup olmadığına göre; objektif hukukun ön-

mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak, spor alanında uygulanacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemek, spor kuruluşlarının kurulmasına ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları tespit etmek, gençlik ve spor kulüpleri ile başarılı sporcuları ve çalıştırıcıları desteklemek” görevleri bulunmaktadır.

⁸ Önder Ege, *Türk Medeni Hukuku’na Göre Türkiye’de Spor Kulüpleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 2020) 8. Doktrinde Ertaş/Petek, spor kulüplerinin derneklerin özel bir türü olduğunu ifade etmiştir. Şeref Ertaş ve Hasan Petek, *Spor Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2017) 198. Bununla birlikte farklı hukuk sistemlerinde spor kulüplerinin kişiliğinin hukuki niteliği açısından farklı yaklaşımlar (örneğin İngiltere’de spor kulüplerinin çoğunun belirli bir yasal biçim alma zorunluluğunun olmaması gibi) benimsenmiş olabilir. Bkz. Michael J. Beloff, Tim Kerr ve Marie Demetriou, *Sports Law* (Hart Publishing 1999) 18.

⁹ 7405 sayılı Kanun md.4: “*Spor kulüplerinin bir spor dalında faaliyetlere katılabilmeleri, bu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescil edilmesine bağlıdır. İlgili spor dalı tescilleri, spor federasyonları tarafından ayrıca Bakanlığa bildirilir. Tescilin yapılması, başvuru şekli ve gerekli belgelere ilişkin usul ve esaslar, ilgili spor federasyonunun talimatları ile düzenlenir*”. (Metnin altı tarafımca çizilmiştir.)

¹⁰ 7405 sayılı Kanun md.3/1: “*Spor kulüpleri, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla gerçek veya tüzel en az yedi kişi tarafından kurulur*”. (Metnin altı tarafımca çizilmiştir.)

¹¹ Ertaş ve Petek, (n 8) 184; İlker Dilek ve Lütfi Arslan, ‘Türkiye ve İtalya Spor Kulüplerinin Örgütsel Yapılarının Kıyaslamalı Analizi’ (2021) 6 (4) Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 323.

cesinde yaratmış olduğu, mevcut hukuki statüsünde¹² ve tabii olduğu hukuki rejimde değişiklikler meydana gelebilmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle spor kulübü ile kamu yararı kavramı arasındaki bağlantı açıklanacak, sonra kamu yararına çalışan spor kulübünün ne şekilde belirleneceği ve bunun hukuki sonuçlarının neler olacağı üzerinde durulacaktır.

A. Spor Kulüpleri ve Kamu Yararı İltisatı

Soyut bir kavram olan kamu yararı, hukuk düzeninde pozitif hukuk kurallarıyla somutlaştırılabilir ve bu kapsamda ilgili makamların icra edeceği faaliyetler çerçevesinde bir çıktı olarak sağlanabilmektedir¹³. Çoğu kez kamu kurum ve kuruluşlarının icra ettikleri kamu hukukuna tabii faaliyetlerini nitelerken kullanılan ve onlara meşruiyet sağlayan kamu yararı kavramı¹⁴, belirli hallerde özel hukuk kişileri tarafından yapılan faaliyetlerde de bulunabilmektedir. Buna göre, özel hukuk kişilerinin de özel hukuk usulleriyle geniş anlamda kamu yararı amacıyla hareket edebilmesi mümkündür¹⁵. Ancak, idari makamların idari faaliyetlerini gerçekleştirirken kamu yararı amacından başkaca bir amaç güdemeyeceği prensibi, özel hukuk kişilerinin özel hukuka tabii faaliyetleri açısından geçerli değildir¹⁶. Bu noktada spor kulüpleri de sportif faaliyetlere katılırken idare işlevi çerçevesinde bunu yerine getirmediğine -getiremeyeceğine- göre, kamu yararına yönelik biçimde faaliyet icra etme yükümlülüğü¹⁷ yahut kamu gücü kullanma yetkisi¹⁸ bu kişiler bakımından söz konusu olmayacaktır. O halde, spor kulüplerinin kamu yararına yönelik faaliyet icra etmesinin endüstrileşen spor olgusuna karşın¹⁹ bir “*tercihin*” sonucu olduğu ileri sürülebilir. Bu çerçevede söz konusu tercihe göre “*alelade*” dernekler yahut spor kulüpleri bulunabileceği gibi, “*kamu yararına çalışan (kamuya yararlı)*”²⁰ dernekler ya da spor kulüpleri bulunabilir.

¹² S. Sami Onar, *İdare Hukukunun Umumi Esasları Cilt-I* (3. Baskı, Hak Kitabevi 1966) 103; Onur Karahanoğulları, *İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler* (4. Baskı, Turhan Kitabevi 2018) 155.

¹³ Lütfi Duran, *İdare Hukuku Ders Notları* (Fakülteler Matbaası 1982) 7-8.

¹⁴ Cem Ayaydın, *1982 Anayasası Çerçevesinde Kamu Yararı Kavramı ve Anayasa Mahkemesi* (On İki Levha Yayıncılık 2010) 13-14.

¹⁵ Aydın Gülan, ‘Conseil D’Etat’ın Kamu Yararı Kavramına Yaklaşımı’ in *2000 Yılında İdari Yargı Sempozyumu* (Danıştay Yayınları 2000) 24.

¹⁶ Cem Ayaydın, *İdare Hukuku’na Giriş (I)* (Yenilik Basımevi 2008) 39.

¹⁷ Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (18. Baskı, Filiz Kitabevi 2019) 333.

¹⁸ Ayaydın, (n 16) 42.

¹⁹ Burçak Akansel, ‘Türk Spor Kulüplerinin Yapılanması ve Güncel Sorunları’ in *Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı* (Ankara Barosu Yayınları 2015) 59.

²⁰ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, (n 17) 332; K. Begüm İsbir, *Kamu Tüzel Kişiliği*

Bununla birlikte 7405 sayılı Kanun kapsamında kamu yararına çalışan spor anonim şirketlerinden²¹ söz edilmediğinden; kamu yararına çalışan statüsünün doğrudan spor kulüplerini ilgilendirdiği ifade edilebilir. Tarihsel süreçte spor politikalarının gerçekleşmesinde kendine yer edinen kamu yararına çalışan spor kuruluşlarının²² yanında spor politikalarının genişlemesine bağlı olarak zaman içinde kamu yararına çalışan spor kulüplerinin pozitif hukuk kurallarında kendisine yer bulduğu görülmektedir.

Özel hukuk kişisi olarak spor kulübünün kamu yararına yönelik faaliyet göstermesi hususu, doğrudan 1982 Anayasası (“AY”) md.59 hükmü uyarınca açıklanamayacaktır. Zira AY md.59 hükmü kişilerin beden ve ruh sağlıklarının gelişmesi için alınacak tedbirler konusunda devlete bazı pozitif yükümlükler getirmektedir²³. Ne var ki, temel hak ve hürriyetlere müdahale niteliği taşımayan mal ve hizmet sunumları belirli hallerde doğrudan özel hukuk kişileri tarafından yerine getirilebilir²⁴. Özellikle idari makamların idare işlevi kapsamında sunacağı mal ve hizmetlere dair ayrıca sınırlayıcı bir düzenleme söz

(Turhan Kitabevi 2017) 83. Esasen alelade derneklerin amacı üyelerinin menfaatine ve ortak amacına olacak şekilde faaliyette bulunmaktadır; dolayısıyla kamu yararı amacı birincil nitelikte değildir. Kamu yararına çalışan derneklerde ise, amaç unsurunda farklılık söz konusu olup, kamu yararı amacı ön planda olmaktadır. Mehmet Ayan ve Nursen Ayan, *Kişiler Hukuku* (8. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016) 212-3. Ayrıca bkz. Hasan Özkan, *Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli Türk Medeni Yasası ve Uygulaması Başlangıç ve Kişiler Hukuku Cilt-I* (Legal Yayıncılık 2017) 513.

²¹ 7405 sayılı Kanun md.2/1: “*Bu Kanunda geçen; (...) i Spor anonim şirketi: Bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulan ve spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran anonim şirketi (...) ifade eder*”.

²² Örneğin, spor kolu ihtiva eden Türk Ocakları (1912-1931), Türk Spor Kurumu (1936-1938) Türk İdman Cemiyeti İttifakı (1924-1936) gibi kurumların; kamu yararına çalışan spor kurumu olarak nitelendirildikleri görülmektedir. Fatih Murathan ve Ayhan Tekin, ‘Geçmişten Günümüze Türk Spor Teşkilatlanması’ in Mehmet İlkın (Ed.), *Sporta Güncel Araştırmalar* (Gece Kitaplığı 2022) 191 vd.; Muzaffer Akyel, *Modern Olimpiyatlara Katılan ve Türkiye’yi Temsil Eden Kadın Sporcuların Katılım Süreçlerine Etki Eden Etmenler: 1988-2012* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 2016) 15. Ayrıca bkz. Yasemin Gök ve Hakan Sunay, ‘Türkiye’de ve Fransa’da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması’ (2010) 8 (1) *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 8.

²³ AY md.59: “*Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır; sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur. Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz*”.

²⁴ Tekin Akilloğlu, ‘Kamu Yararı Üzerine Düşünceler’ (1988) 9 (1-3) *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* (Prof. Dr. Lütfi Duran Armağanı) 18; Kemal Gözler, *İdare Hukuku Cilt-I* (3. Baskı, Ekin Yayıncılık 2019) 222.

konusu değilse; özel hukuk kişilerinin benzer konuda sunum yapabilmesi ve bu sayede kamu yararı çıktısı sağlanabilmesi mümkündür²⁵. Dolayısıyla sporun teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla özel hukuk kişileri olarak spor kulüpleri de faaliyet icra edebilir²⁶. Bu faaliyetlerin sonucu olarak ortaya çıkan kamu yararı; sporcuların teşvik edilmesi, sporun yaygınlaştırılması için yerel ölçekte çalışmalar yapılması yahut sportif faaliyetlerin yapılabileceği ortamların spor kulüpleri tarafından sağlanması²⁷ şeklinde karşımıza çıkabilir. Bu yönüyle tüm kamu yararına çalışan kuruluşlar içinde kamu yararına çalışan kuruluş statüsündeki spor kulüpleri, özellikle bedensel gelişimin desteklenmesi ve yaygınlaştırılmasında belirli bir rol oynayacaktır²⁸. Gerçekten sporun toplumsal bir olgu olduğu²⁹ gerçeğinden hareketle spor kulüplerinin mal ve hizmet sunumunda bulunduğu yahut idari makamlarla iş birliği yaptığı hallerde³⁰ kamu yararı kavramıyla bağlantı kurulabilmesi söz konusu olacaktır. Nitekim etkin spor politikasının izlenmesinde ve spor faaliyetlerinin gerçekleştirilerek toplumsal katılımın ve gelişimin dolaylı olarak sağlanmasında³¹ spor kulüpleri işlevsel olabilmektedir. Ancak, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun³²’dan (“6222 sayılı Kanun”) farklı olarak 7405 sayılı Kanun’da spor kulüplerine genel yükümlülük getirilmemiştir. 6222 sayılı Kanun’da öngörülen yükümlülükler ilgili spor kulüplerinin tamamı yönünden geçerli olduğundan³³; bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi, tek başına kamu

²⁵ Bu çerçevede idari makama verildiği için kamu yararına yönelik olduğu kabul edilen idari faaliyetlerden farklı olarak, faaliyetin kendisi kamu yararına yöneldiğinde; o faaliyetin özel hukuk kişileri tarafından gerçekleştirilmesi halinde de kamu yararı gerçekleşmiş olacaktır. Bkz. Taner Ayanoğlu ve Burak Oder, ‘İdarenin Özel Faaliyetlerinin Anayasal Temelleri Üzerine Kuramsal Bir Sorgulama’ (2017) 15 (174) Legal Hukuk Dergisi 2806.

²⁶ Orhan Bilgin, ‘Sporumuzda Tesis Sorunları ve Kulüpler’ (1990) 1 (1) Spor Bilim Dergisi 17.

²⁷ Bilgin, (n 26) 17. Ayrıca bkz. Ertaş ve Petek, (n 8) 167.

²⁸ Katarzyna Goldmann, ‘Sectoral Analysis of Polish Sports Clubs with the Public Benefit Organization Status’ (2021) 21 (5) Journal of Physical Education and Sport 2769.

²⁹ Atilla Erdemli, ‘Toplum ve Spor’ in Kısmet Erkiner ve Ali Soysüren (Ed.), *Spor Hukuku Dersleri* (Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları 2007) 50; Selçuk Öztek, ‘Devlet ve Sportif Faaliyet’ in *Spor Hukuku Yazıları (Kısmet Erkiner Armağanı)* (İstanbul Barosu Yayınları 2014) 21; Gök ve Sunay (n 21) 8.

³⁰ Bkz. Zübeyd Aydın, ‘Spor ve Spor Politikaları’ in Tacar Çağlar (Ed.), *Av. Akın Ataksoy Armağanı* (Ankara Barosu Yayınları 2015) 199.

³¹ Russell Hoye, Matthew Nicholson ve Barrie Houlihan, *Spor ve Politika Meseleleri ve Analizi* (Cem Tinaz çev., Beta Yayıncılık 2015) 4.

³² RG. 14.04.2011-27905.

³³ 6222 sayılı Kanun md.5/1: “Ev sahibi spor kulüpleri; a) Müsabaka ve seyir alanlarında sağlık ve güvenliğe, b) Müsabakanın yapılacağı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağlamaya yönelik olarak, ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen önlemleri almakla yükümlüdür”.

yararına çalışan statüsüne geçiş yönünden yeterli olmayacaktır. Ek olarak, spor kulüplerine kamu yararına faaliyette bulunmaları için herhangi bir idari makam tarafından yetki verilmiş değildir. Bu nedenle spor kulüplerinin kamu yararına yönelik spor faaliyetlerinin icrası genel çıkara yönelik olsa da dar anlamda kamu hizmeti faaliyeti³⁴ olarak nitelendirilemeyecektir.

B. Kamu Yararına Çalışan Spor Kulüplerini Belirleme Usulü

Spor kulüplerinin kamu yararına çalışmasına bağlı olarak geniş anlamda “toplumsal fayda”³⁵ somut olarak sağlansa da hukuk düzeninde “statüye” bağlı olarak kavramsallaştırma, bu konuda yapılan hukuki işlem neticesinde ortaya çıkacaktır. Bu yönüyle hukuk kurallarıyla daha önce belirlenen statülere geçiş, yetkili makamlar tarafından yapılacak hukuki işlemlerle mümkün olabilmekte ve hukuk düzeninde bu statüye bağlı hak ve yükümlülükler o işlemin muhatabı üzerinde doğmaktadır³⁶. Bu anlamda 7405 sayılı Kanun kapsamında öngörülen “kamu yararına çalışan spor kulübü” statüsüne geçiş için, yetkili idari makamların idari işlem tesis etmesi gerekmektedir. Bu geçiş aşaması, idari usul kurallarına uyulmak suretiyle yapılan birel-koşul idari işlemle sonuçlanacaktır³⁷. 7405 sayılı Kanun’a göre, kamu yararına çalışan spor kulüpleri, “Hazine ve Maliye Bakanlığının ve ilgili spor federasyonunun görüşü alınarak Bakanın teklifi ve Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir”. Dolayısıyla bir spor kulübünün “kamu yararına çalışan” statüsünde olabilmesi nihai biçimde tesis edilen birel-koşul işlem niteliğindeki Cumhurbaşkanı kararıyla³⁸ mümkün olmaktadır³⁹.

³⁴ Bkz. Didier Truchet, *Droit administratif* (4. Baskı, PUF 2011) 331. Ayrıca bkz. Ali D. Ulusoy, *Yeni Türk İdare Hukuku* (4. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2021) 478 ; Aydın Gülan, ‘Kamu Hizmeti Kavramı’ (1988) 9 (1-3) *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* (Prof. Dr. Lütfi Duran Armağanı) 147; Dilşat Yılmaz, ‘Türk Hukukunda Kamu Hizmeti Kavramı ve Kriterleri’ (2008) 12 (1-2) *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 1221.

³⁵ Nermin Tombaloğlu, ‘Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Yararı Kavramı’ (2014) 5 (1) *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 365.

³⁶ Onar, (n 12) 340.

³⁷ Yıldızhan Yayla, *İdare Hukuku* (2. Baskı, Beta Yayıncılık 2010) 115; Metin Günday, *İdare Hukuku* (11. Baskı, İmaj Yayınevi 2017) 127.

³⁸ Cumhurbaşkanı kararlarının düzenleyici idari işlem görünümünde olabileceği gibi, birel işlem olarak da karşımıza çıkabileceği hakkında bkz. Onur Kaplan, ‘Türk Hukukunda Cumhurbaşkanı Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi’ (2022) 17 (207) *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 428 vd.

³⁹ Belirtmek gerekirse Türk hukuk düzeninde halihazırda, gerek 7405 sayılı Kanun çerçevesinde kamu yararına çalışan spor kulüpleri gerekse 5253 sayılı Kanun çerçevesinde kamu yararına çalışan dernekler bakımından bu statünün elde edilmesinde herhangi bir yargı mercisinin işlevi söz konusu değildir. Oysa mülga 2908 sayılı Dernekler Kanunu md.59/1 hükmü uyarınca kamuya yararlı derneklerin belirlenmesi sürecinde “Danıştay İdari İşler Kurulu’nun kararı” gerekmektedir. RG. 07.10.1983-18184. Bununla beraber İsbir’in ifade ettiği üzere Fransa’da Danıştay’ın ilgili dernek bakımından bu statüyü belirlediği ve idarenin

Zira söz konusu işlemle herhangi bir konu düzenlenmemekte⁴⁰, bir spor kulübü “*kamu yararına çalışan spor kulübü*” statüsüne geçmiştir olmaktadır.

Belirtmek gerekirse, kamu yararına çalışan spor kulüplerini belirlemek noktasında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile spor federasyonunun işlevi görüş belirtmekle sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla burada içeriğine göre bağlayıcı nitelikte olmayan irade açıklamalarının⁴¹ ilgili kamu makamlarınca ileri sürülmesiyle başlayan bir süreç bulunmaktadır. Bakanlığın konu hakkında teklif niteliğindeki muhatabı üzerinde hukuki etki üretmeyen⁴² ve zorlayıcı olmayan⁴³ işlemi, Cumhurbaşkanı kararının tesis edilmesi açısından hazırlayıcı işlevdedir⁴⁴. Söz konusu Cumhurbaşkanı kararı ise, spor kulübünün hukuki statüsü üzerinde etki ve sonuç doğuran idari işlem niteliğindedir. Halihazırda görüş alınması yahut teklif verilmesi bakımından kronolojik olarak sürece uyulmaması ise, nihai işlemi etkilediği çerçevede⁴⁵, şekil-usul unsuru bakımından hukuka aykırılığa neden olabilir⁴⁶. Bunun haricinde kamuya yararlı olmayan faaliyetlerde bulunmasına rağmen bir spor kulübünün kamu yararına çalışan spor kulübü olarak belirlenmesi, o idari işlemin (=Cumhurbaşkanı kararının) sebep, konu unsurlarıyla birlikte amaç unsuru bakımından⁴⁷ da hukuka aykırılık teşkil edebilir.

C. Kamu Yararına Çalışan Spor Kulübü Statüsünün Kazanılması

Daha önce hukuk kurallarıyla belirlenen statülere geçiş ya da statülerden çı-

sonrasında onay verdiği görülmektedir. Yazar, aynı zamanda söz konusu usulün Türk hukuk düzenindeki mevcut usule nazaran daha objektif olduğunu vurgulamaktadır. İsbir, (n 20) 84.

⁴⁰ Duran, (n 13) 386.

⁴¹ H. Bige Açımız, ‘İdarenin Esnek Hukuk İşlemlerinin Yargısal Denetime Konu Edilmesi: Fransız Hukuku Odaklı İnceleme’ (2018) 24 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 543.

⁴² Celal Erkut, ‘İdari Davaya Konu Olabilecek Kesin ve Yürütülebilir İşlem Kavramı’ in *I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi Birinci Kitap: İdari Yargı* (Danıştay Yayınları 1990) 111.

⁴³ Emre Can, *İdari İşlemin Şekil Unsuru* (On İki Levha Yayıncılık 2016) 219.

⁴⁴ Cemil Kaya, ‘Türk İdare Hukukunda İcrai Olmayan İşlemler’ (2004) 9 (1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 261.

⁴⁵ Erkut, (n 40) 112.

⁴⁶ İl Han Özay, *Günüşiğinde Yönetim* (2. Baskı, Filiz Kitabevi 2004) 491. Ayrıca bkz. Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer ve Cemil Kaya, *Türk İdare Hukuku* (9. Baskı, Savaş Yayınevi 2018) 377; Can, (n 41) 29-30.

⁴⁷ Doktrinde Özay’ın ifade ettiği üzere, “*kamu yararının ne olduğunu belirlemek yasamanın yetkisi ise, bir uyumsuzluk durumunda ilke ve kuralları yorumlayarak kamu yararının ne olduğunu belirleme görev ve yetkisi de yargındır*”. Özay, (n 46) 500. Bu anlamda kamu yararına çalışan statüsüne geçiş için tesis edilen idari işlemin yargısal denetime tabi olması halinde, söz konusu kamu yararının içeriği yargı mercii tarafından somutlaştırılacaktır.

kış, yetkili idari makamlar tarafından tesis edilen idari işlemlerle sağlanabilir⁴⁸. Bu çerçevede nihai işlem olarak tesis edilen Cumhurbaşkanlığı kararıyla bir spor kulübünün “*kamu yararına çalışan*” statüsüne geçmesi söz konusudur. Özellikle her statü, içinde bulunduğu kişilere hukuki açıdan hak ve yükümlülükler getirmektedir⁴⁹. Buna bağlı olarak ilgili kişilerin, tabii olacağı hukuki rejim değişebilecektir. Esasen ilgili statüye geçiş bakımından bireylerin spor kulüplerinden böyle bir talepte bulunmasından ziyade, spor kulüplerinin kendiliğinden ve iradesi sonucu böyle bir tercihte bulunduğu söylenebilir. Yani, bireylerin talebi üzerine spor kulüpleri tarafından icra edilen faaliyetlerden değil ve fakat spor kulüplerinin kamu yararına yönelik iradi biçimde gerçekleştirdiği faaliyetlerden söz etmek gerekir. Bununla birlikte, kamu yararına yönelik olduğu tespit edilen bu faaliyetler ve kulüplerin bu statüye geçmeleri, belirli şartların varlığına bağlı olarak mümkün olacaktır. Aşağıda, kamu yararına çalışan spor kulübü statüsüne geçmek için aranan şartlar ile bu geçişin hukuki etki ve sonuçları irdelenecektir.

1. Aranan Şartlar

Bir spor kulübünün kamu yararına çalışan spor kulübü niteliğinde olabilmesi için (=statüye geçiş) 7405 sayılı Kanun’da aranan bazı şartlar mevcuttur. Bu şartların bir kısmı, spor kulüplerinin sportif faaliyetleri yapma süresi, belirli faaliyetlere katılım göstermesi ve spor dallarıyla ilgili olup; diğer kısmı ise sahip olduğu mülkiyet hakkı ya da belirli bir mekandan veya yapıdan yararlanabilmesi maksadıyla tesis edilen uzun süreli tahsis hakkı⁵⁰ gibi hususlar (=tesis yönetimi⁵¹) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. 7405 sayılı Kanun md.11/2 kapsamında, bir spor kulübünün kamu yararına çalışan spor kulübü niteliğinde olması için; (i). en az iki yıldır faaliyette bulunuyor olması, (ii). faaliyette bulunduğu spor dallarına elverişli spor tesislerinin mülkiyetine veya uzun süreli kiracılık ya da tahsis hakkına sahip bulunması, (iii). en az üçü olimpik, paralimpik veya deaflimpik spor dalı⁵² olmak üzere altı ayrı spor dalında faa-

⁴⁸ Özay, (n 46) 437.

⁴⁹ Onar, (n 12) 340.

⁵⁰ Tahsis hakkının üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir bir hak niteliğinde olduğu yönünde bkz. Y14HD. E. 2020/4027, K. 2021/2378, T. 31.03.2021, (<https://karararama.yargitay.gov.tr>; Yargıtay İçtihat Bilgi Bankası), Erişim T. 13.07.2022; Y14HD. E. 2015/14199, K. 2018/3842, T. 16.05.2018, Yargıtay İçtihat Bilgi Bankası, Erişim T. 13.07.2022; Y14HD. E. 2012/7337, K. 2012/8111, T. 07.06.2012, Yargıtay İçtihat Bilgi Bankası, Erişim T. 13.07.2022.

⁵¹ Akansel, (n 18) 62.

⁵² 7405 sayılı Kanun md.2/1: “*Bu Kanunda geçen (...) d) Deaflimpik spor dalı: Uluslararası Deaflimpik Komitesi tarafından yaz ve kış deaflimpik oyunları programına alınma kararının verildiği tarihten itibaren programına alındığı oyunlar tamamlanana kadar deaflimpik olarak kabul edilen spor dallarını, h) Olimpik spor dalı: Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından yaz ve kış olimpiyat oyunları programına alınma kararının verildiği tarihten*

liyette bulunması, (iv). ihtisas spor kulübü⁵³ şeklinde kurulanlarda ise olimpiik spor dallarının dünya şampiyonalarına sporcusunun katılması veya faaliyette bulunduğu her spor dalında olimpiik, paralimpiik veya deaflimpiik oyunlarına sporcu göndermesi, (v). faaliyet gösterdiği spor dallarından en az birinde bağlı olduğu spor federasyonu tarafından düzenlenen en üst düzeydeki spor faaliyetine katılması⁵⁴ gerekmektedir. Bu şartlara bakıldığında; bir spor kulübünün belirli şartları kümülatif olarak sağlaması gerektiğinden söz edilebilir. Örneğın bir spor kulübünün sadece iki yıl faaliyette bulunması yahut bir spor dalının yapılmasına elverişli tesislere sahip olması yeterli değildir. Bu anlamda spor kulübü bakımından şartların bir arada değerlendirilmesi icap eder. Bu şartların değerlendirilmesi açısından karar alma gücü bulunan yetkili makam⁵⁵ ise, nihai olarak Cumhurbaşkanı biçiminde ifade edilecektir.

Belirtmek gerekirse bu şartlardan herhangi birinin eksikliği, ilgili spor kulübünün kamu yararına çalışan spor kulübü olarak belirlenmesini engelleyeceği gibi, buna rağmen yapılacak idari işlemleri hukuka aykırı getirecektir. Bu yönüyle bir spor kulübünün sadece sportif faaliyetler icra ediyor olması, tek başına kamu yararına çalışan statüsüne geçmek konusunda yeterli ölçüt değildir. Şartlar bakımından ele alınması gereken bir diğer husus, idari makamın bu konuda değerlendirmeye bağlı olarak takdir yetkisini⁵⁶ kullanıp kullanamayacağıdır. Şüphesiz, 7405 sayılı Kanun'da sayılan şartların bir arada gerçekleşmiş olması; o spor kulübünün doğrudan "*kamu yararına çalışan spor kulübü*" sayılmasını sonucunu doğurmayacaktır. Bu yönüyle 7405 sayılı Kanun md.11'de yer alan "*belirlenir*" ifadesinden hareketle bunun aksinin de mümkün olduğu ve idari

itibaren programına alındığı olimpiyat oyunları tamamlanana kadar olimpiik olarak kabul edilen spor dallarını, ı) Paralimpiik spor dalı: Uluslararası Paralimpiik Komitesi tarafından yaz ve kış paralimpiik oyunları programına alınma kararının verildiği tarihten itibaren programına alındığı paralimpiik oyunları tamamlanana kadar paralimpiik olarak kabul edilen spor dallarını (...) ifade eder".

⁵³ 7405 sayılı Kanun md.2/1: "*Bu Kanunda geçen (...) f) İhtisas spor kulübü: En fazla iki spor dalında faaliyet göstermek üzere kurulan ve seçtikleri spor dalının bütün kategorilerinde faaliyet gösteren spor kulüplerini (...) ifade eder*".

⁵⁴ Belirtmek gerekirse, spor kulüpleri açısından "*profesyonel*" ve "*amatör*" spor kulübü ayırımının yapılmadığı görülmektedir. Ne var ki, amatör kulüplerin ilgili spor federasyonunun en üst düzey müsabakalarına katılma koşulunu sağlayamayacağından bu statüyü elde edemeyeceği düşünülebilir. Amatör spor kulüplerinin kamu yararına çalışan demeklerin yararlandığı haklardan yararlanması gerektiği yönünde bkz. Özkan Topçu, *Türkiye'de Spor Kulüplerinin İdari ve Sportif Açısından İşlevselliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 2013) 112.

⁵⁵ Turgut Tan, *İdare Hukuku* (7. Baskı, Turhan Kitabevi 2018) 237.

⁵⁶ Doktrinde Gözler ise, idari işlemin sebep unsuru bakımından belirsiz kavramların yorumlanması suretiyle idari makamların yetkisini kullandığı hallerde terim olarak "*değerlendirme marjı*" ifadesini kullanmaktadır. Gözler, (n 24) 1063-1064.

makama bu konuda takdir yetkisinin kanunla tanınmış olduğu söylenebilir⁵⁷. Başka bir ifadeyle, kamu yararına çalışan spor kulübü sayılma hususunda idari makamın bağlı yetki içinde olduğundan, yani hareket serbestisinin kanunla ortadan kaldırıldığından⁵⁸ bahsedilemez. O halde şartların varlığı, idari işlemin tesis edilmesi açısından bir “ön koşul” teşkil etmekle beraber spor kulübünün kamu yararına çalışan statüsüne geçmesine yönelik bir zorunluluk içermemektedir. Esasen şartlara tekil olarak bakıldığında; idari makamın takdir alanında bırakılan teknik değerlendirme konusu⁵⁹ edilen hususların oldukça az olduğu, bu yönüyle kamu yararına çalışan statüsüne geçiş aşamasında objektif değerlendirmenin yapıldığı ileri sürülebilir. Ancak, bu şartların varlığı o spor kulübünün kamu yararına çalışan statüsüne geçişi açısından (halihazırda hukuk düzeninde elde edilmiş bir statü olmadığından) bir kazanılmış hak teşkil etmeyecektir⁶⁰. Nihayet, kamu yararına çalışan spor kulübünün belirlenmesi sürecinin resen başlaması gerektiğine ilişkin sınırlayıcı bir düzenleme yer almadığından⁶¹; bu konuda ilgili makama idari başvuru yapılabilir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile spor federasyonunun bu konudaki görüşleri alınmadan önce, değerlendirilmeye tabi olacak biçimde o spor kulübünün statüsünün değiştirilmesi konusunda menfaati bulunan kişiler tarafından başvuru yapılması, aynı zamanda süreci başlatan⁶² ve idari makamları harekete geçiren (tetikleyici) bir işlev görecektir.

2. Kazanılan Statüye Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Sonuçlar

Bir spor kulübünün idari işlemin tesis edilmesi neticesinde kamu yararına çalışan spor kulübü statüsüne geçmesiyle ortaya çıkan en önemli sonuç, 7405 sayılı Kanun md.11/4 hükmünde ifade edildiği üzere, “*kamu yararına çalışan derneklerle*” aynı haklardan yararlanabilecek olmasıdır. Başka bir deyişle, 5253

⁵⁷ Gözler, (n 24) 1065.

⁵⁸ Yıldızhan Yayla, ‘İdarenin Takdir Yetkisi’ (1964) 30 (1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 202. Ayrıca bkz. Pertev Bilgen, *İdare Hukuku Dersleri: İdare Hukukuna Giriş* (Filiz Kitabevi 1999) 303.

⁵⁹ Bkz. Cemil Kaya, *İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi* (On İki Levha Yayıncılık 2011) 52.

⁶⁰ Onar, (n 12) 430; Yücel Oğurlu, *İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu* (Seçkin Yayıncılık 2003) 26; Turan Yıldırım, ‘İdari İşlemler’ in Turan Yıldırım (Ed.), *İdare Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 505.

⁶¹ Bu yönüyle bir spor kulübünün resen bu şartları taşıdığı tespit edilse dahi harekete geçme noktasında idari makamın zorunluluğu söz konusu olmayıp, bu yönüyle de takdir yetkisinin bulunduğu ifade edilebilir. Bkz. J. Gül Erdem, ‘Türk ve Alman İdare Hukuku Öğretilerinde Belirsiz Hukuki Kavramlar’ (2019) 10 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 63.

⁶² T. Bekir Balta, *İdare Hukukuna Giriş* (TODAİE Yayınları 1970) 213; Cem Ayaydın, *İdare Hukuku’na Giriş (II)* (Yenilik Basımevi 2008) 691. Bu başvurunun kuramsal açıdan teknik anlamda idari başvuru niteliğinde olmadığı hakkında bkz. Y. Sertaç Serter, *İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Dışı Bir Araç Olarak İdari Başvurular* (Adalet Yayıncılık 2015) 70.

sayılı Dernekler Kanunu⁶³ kapsamında kamu yararına çalışan derneklere tanınan haklar, kamu yararına çalışan spor kulüpleri için de geçerlilik arz etmektedir. Bununla birlikte haklar bakımından geçerli olan 7405 sayılı Kanun md.11/4 hükmü, yükümlülükler yönünden ayrıca bir düzenleme ihtiva etmemektedir⁶⁴. Esasen spor kulüplerinin birer özel hukuk kişisi olarak daha çok dernek statüsüyle açıklanmasının⁶⁵, kanun koyucuyu -yararlanılacak haklar yönünden- bu şekilde bir düzenleme yapma yoluna götürdüğü ileri sürülebilir. Bu noktada 7405 sayılı Kanun'un kamu yararına çalışan statüsünün içeriği bakımından 5253 sayılı Kanun ve diğer yasal düzenlemelerde ifade edilen kamu yararına çalışan derneklere açıkça atıfta bulunması, kamu yararına çalışan spor kulüpleri ile dernekler arasında bir karşılaştırma yapma zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Belirtmek gerekirse, kamu yararına çalışan derneklerin belirlenmesi usulü ile kamu yararına çalışan statüsünü haiz spor kulüplerinin belirlenme usulü arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır⁶⁶. Bu durum, aynı zamanda ilgili statüye geçiş için aranan şartlar bakımından da kendisini göstermektedir⁶⁷. Ancak her iki öznenin icra edeceği faaliyetlerin genel olarak topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte (=dolaylı olarak toplumsal gelişmeyi sağlayacak biçimde) olması, ortak bir amacın varlığını göstermektedir. Bu ortak amaç doğrultusunda hareket etmenin getirdiği olumlu sonuçlar ise, maddi açıdan çeşitli yasal düzenlemelerin bir arada değerlendirilmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Kamu yararına çalışan derneklerin bu statüye geçmekle birlikte yararlanacağı hususların bir kısmı 5253 sayılı Kanun md.27/7 hükmünde açıkça ifade

⁶³ RG. 23.11.2004-25649.

⁶⁴ Bu nedenle örneğin AY md.108 çerçevesinde Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının istemi üzerine “kamuya yararlı derneklere” inceleme, araştırma ve idari soruşturma yapabilecekken; kamu yararına çalışan spor kulüplerinin bu kapsamın dışında kalacağı ileri sürülebilir.

⁶⁵ Ege, (n 8) 8; Ali Akyıldız, ‘Sporun Hukuku ve Yargısı’ in Tacar Çağlar (Ed.), *Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı* (Ankara Barosu Yayınları 2013) 61.

⁶⁶ Dernekler Yönetmeliği md.48: “Kamu yararına çalışan dernekler, Hazine ve Maliye Bakanlığının ve varsa ilgili bakanlıkların görüşü üzerine, Bakanlığın teklifi ve Cumhurbaşkanın kararıyla tespit edilir”.

⁶⁷ Dernekler Yönetmeliği md.49: “Kamu yararına çalışan derneklere sayılmak için derneğin; a) En az bir yıldan beri faaliyette bulunması, b) Son bir yıl içindeki, 200.000 Türk Lirasını geçen alım ve satım işlemlerinin rekabet koşullarına uygun yapılması, c) Amacı ve gerçekleştirdiği faaliyetlerin, üyelerinin dışında yerel, ulusal veya uluslararası düzeyde toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak nitelikte olması, d) Yıl içinde elde ettiği gelirin en az yarısının bu amaçla harcanması, e) Sahip olduğu mal varlığının ve yıllık gelirinin tüzüğünde belirtilen amacı gerçekleştirecek düzeyde olması gerekir. Bu durum, Bakanlık dernekler denetçileri tarafından düzenlenen rapor ile tespit ettirilebilir. Bu nitelikleri taşımadığı tespit edilen dernekler, kamu yararı kararı için, bu tespitin yapıldığı tarihten itibaren üç yıl geçmeden önce yeniden başvuramaz”.

edilmiştir. Buna göre örneğin, “*kamu yararına çalışan derneklerin mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş gibi cezalandırıl(acaktır)*”. Bu noktada kamu yararına çalışan spor kulüplerinin malları da özellikli bir koruma statüsünden faydalanacaktır. Ancak, genel olarak kamu yararına çalışan derneklerin hangi haklardan yararlanacağı yahut hangi muafiyetlerin tanınacağı gibi hususlar 5253 sayılı Kanun’dan farklı yasal düzenlemelere konu edilmiş durumdadır. Örneğin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu⁶⁸ çerçevesinde “*Hazinenin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmaz malları*” rayiç bedel üzerinden kamu yararına çalışan derneklere satılabilir⁶⁹. Dolayısıyla kamu yararına çalışan spor kulüplerinin Hazinenin özel mülkiyetinde olan bir taşınmaz malı, spor faaliyetlerinde kullanılmak üzere devralması mümkündür. Keza, belirli hallerde 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu⁷⁰ kapsamında kamu yararına çalışan spor kulüplerinin izne tabi olmadan yardım toplaması da söz konusu olabilir⁷¹. Bunun yanında, kamu yararına çalışan statüsüne bağlı olarak ortaya çıkan önemli sonuçlardan birisi de tanınan mali kolaylıklar yönüyle karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu⁷² md.17/1 uyarınca kamu yararına çalışan dernekler, “*spor tesisleri işletmek veya yönetmek maksadıyla icra ettiği faaliyetler*” muafiyete tabi tutulmaktadır. Ayrıca 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu⁷³ çerçevesinde kamu yararına çalışan derneklere yapılan yardımların belirli oranda vergi indiriminden yararlanabileceği ifade edilmiştir⁷⁴. Bu anlamda kamu yararına çalışan spor kulüplerinin bu statüyü elde etmesine bağlı olarak bazı kazanımlarının bulunduğu ifade edilebilir. Bu kazanımlar aynı zamanda doktrinde Gür’ün ifade ettiği üzere, “*belirli statüde bulunmak koşuluyla*

⁶⁸ RG. 10.09.1983-18161.

⁶⁹ 2886 sayılı Kanun md.72/1: “*Kamu yararına çalışan derneklere, kuruluş gayelerine uygun olarak kullanılmak üzere, Hazinenin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmaz malları, satış tarihindeki alım satım rayici nazara alınarak kıymet takdiri suretiyle satılabilir*”.

⁷⁰ RG. 25.06.1983-18088.

⁷¹ 2860 sayılı Kanun md.3: “*Kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere gerçek kişiler, dernekler, kurumlar, vakıflar, spor kulüpleri, gazete ve dergiler yardım toplayabilirler*”.

⁷² RG. 02.11.1984-18563.

⁷³ RG. 06.01.1961-10700.

⁷⁴ 193 sayılı Kanun md.89: “*Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir: (...) Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin %5’ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10’unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar...*”.

anonimleştirilmiş hukuki durumlar oluşturularak kamunun belli imkanlarından yararlanma sağlamaktadır⁷⁵. Ne var ki, bu kazanımlar spor kulübünün içinde bulunduğu hukuki statüsüne (=statünün devamına) bağlı olarak ortaya çıktığından⁷⁶; söz konusu statüsünün kaybedilmesi halinde sona erecektir. Bu doğrultuda çalışmanın devamında kamu yararına çalışan spor kulübü statüsünün kaybedilmesinden doğacak sonuçlar irdelenecektir.

D. Kamu Yararına Çalışan Spor Kulübü Statüsünün Kaybedilmesi

7405 sayılı Kanun md.11 kapsamında kamu yararına çalışan statüsünün kaldırılmasına dair usul ve esaslar öngörülmüştür. Özellikle, idare hukukunda önemli bir usul ilkesi olarak karşımıza çıkan usulde paralellik ilkesi⁷⁷, spor kulüplerinin kamu yararına çalışılan statüsünün kaldırılmasında da işlevseldir. Buna göre, kamu yararına çalışan statüsünü haiz spor kulübünün bu statüsü, karşıt işlem niteliğindeki⁷⁸ Cumhurbaşkanlığı kararıyla kaldırılabilir. Bu ihtimalde spor kulübünün statüye bağlı olarak yararlandığı haklar sona erecektir. Her halde spor kulüplerinin bu statüsünü koruması açısından idari makamların yapacağı denetimden söz edildiğine göre⁷⁹, bu şartların devam etmesi gerektiği çıkarımında bulunulabilir. Bu doğrultuda, 7405 sayılı Kanun md.11 hükmüne bakıldığında spor kulüpleri açısından sahip olunan mülkiyet ya da tahsis haklarının kaybı yahut bağlı olunan spor federasyonunun en üst düzey spor organizasyonuna katılmaması hallerinde, statünün kaybedileceğinden bahsedilecektir.

Ayrıca, tabii olarak ilgili spor kulübünün kişiliğinin sona ermesi yahut kamu yararına yönelik herhangi bir faaliyette bulunamayacağının tespit edilmesi veya belirli fiillerinden dolayı faaliyetlerinin durması hallerinde kamu yararına çalışan statüsü sona erecektir. Ancak bu hallerde kamu yararına yönelik faaliyet icra edemeyeceğinin değerlendirilmesi spesifik olarak spor faaliyetleriyle sınırlı biçimde ele alınmalıdır. Zira kamu yararı, kavram olarak sınırları

⁷⁵ N. Taha Gür, *İdarenin Özendirme ve Destekleme Faaliyeti* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 197.

⁷⁶ Bu yönüyle 7405 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce de bu statüyü haiz olan spor kulüplerinin bu niteliği devam edecektir. 7405 sayılı Kanun Geçici md.1'e göre, "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kamu yararına çalışan dernek statüsünü kazanmış olan gençlik ve spor kulüpleri ile Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun kamu yararına çalışma statüsü devam eder ve kamu yararına çalışan derneklere tanınan haklardan yararlanır".

⁷⁷ Duran, (n 13) 410; Gözler (n 24) 990; Gül Üstün, 'İdari Usul' in Turan Yıldırım (Ed.), *İdare Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 681.

⁷⁸ Gözler, (n 24) 992.

⁷⁹ 7405 sayılı Kanun md.11/3: "Denetimler sonucunda bu şartları kaybettikleri tespit edilen spor kulübü hakkında alınan kamu yararına çalışan spor kulübü sayılma kararı birinci fıkrada öngörülen usulle kaldırılır".

tam olarak çizilmeyen, muğlak bir içeriğe sahip olduğundan⁸⁰; kamu yararına çalışan statüsünün belirlenmesi açısından yaşanan teknik değerlendirmedeki sorunlar, burada da kendisini gösterecektir. Şüphesiz bu hallerde şeklen dahi olsa bir Cumhurbaşkanı kararıyla (=yetkili makam tarafından tesis edilen ve statünün kaybedildiğine yönelen irade açıklaması) durumun tespit edilmesi⁸¹ ve statünün sona erdiğine dair irade beyanının ortaya konulması gerekecektir. Bu idari işlemin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla AY md.125/1, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu⁸² md.2/1 ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu⁸³ md.24 hükümleri çerçevesinde⁸⁴ meşru, şahsi ve halen mevcut (güncel) menfaati ihlal edilen kişiler tarafından iptal davası açılabilir⁸⁵. İlgili Cumhurbaşkanı kararının hukuka uygunluğu bakımından yapılacak değerlendirmede ise, sebep ve konu unsurları arasında bulunan illiyet bağı göz önüne alınarak⁸⁶, aranan şartlardan birinin kaybedilip kaybedilmediği önem arz edecektir. Bunun haricinde ilgili spor kulübünün -bu şartlardan birini ve buna bağlı olarak hukuki statüsünü öncesinde kaybetmiş olsa da- 7405 sayılı Kanun'da aranan şartları yeniden sağladıktan sonra, idari makamlara yeniden başvurmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

SONUÇ

Özel hukuk tüzel kişiliğini haiz spor kulüpleri, belirli hallerde kamu yararına yönelik faaliyetler icra edebilmekte ve buna bağlı olarak farklı bir hukuki statüye geçebilmektedir. Bir hukuki statü olarak “*kamu yararına çalışan spor kulübüne*” geçiş, idari usul kuralları çerçevesinde tesis edilecek idari işlemle mümkün olacaktır. Bu kapsamda 7405 sayılı Kanun kapsamında Cumhurbaş-

⁸⁰ Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 46) 3; Akılhoğlu, (n 24) 11.

⁸¹ Karahanoğulları, (n 12) 153.

⁸² RG. 20.01.1982-17580.

⁸³ RG. 20.01.1982-17580.

⁸⁴ AY md.125/1: “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır...”. 2577 sayılı Kanun md.2/1: “İdari dava türleri şunlardır: a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları...”. 2575 sayılı Kanun md.24/1: “Danıştay ilk derece mahkemesi olarak: a) Cumhurbaşkanı kararlarına (...) karşı açılacak iptal ve tam yargı davaları ile tahkim yolu öngörülme-yen kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan idari davaları karara bağlar”.

⁸⁵ Bkz. Ragıp Sarıca, *İdari Kaza* (Kenan Basımevi 1942) 54; Turan Yıldırım, *İdari Yargı* (2. Baskı, Beta Yayıncılık 2010) 387; Gürsel Kaplan, *İdari Yargılama Hukuku* (Ekin Yayıncılık 2016) 193; F. Ebru Gündüz, *İdari Davalarda Ehliyet ve Husumet* (Yetkin Yayıncılık 2016) 89; A. Ash Yücesoy, *İdari Yargılama Hukukunda İptal Davalarında Menfaat* (İdari Yargıda Sübjektif Dava Ehliyeti Koşulu) (Seçkin Yayıncılık 2016) 37.

⁸⁶ Onar (n 12) 313; Özay, (n 46) 497; Günday, (n 37) 153; Karahanoğulları, (n 12) 525; Muhammed Göçgün, *İdari İşlemin Konu Unsuru* (On İki Levha Yayıncılık 2018) 20-21.

kanı kararıyla bir spor kulübünün kamu yararına çalışan statüsüne geçmesi söz konusu olabilir. Esasen resen yahut talep üzerine yetkili idari makamlarca kamu yararına çalışan spor kulüplerinin belirlenmesi için 7405 sayılı Kanun'da belirli şartlar aranmaktadır. Bu şartların bir kısmı spor kulübünün faaliyette bulunma süresi ve spor kulübünün tesislerde sahip olduğu hakları, diğer kısmı ise; ilgili spor federasyonunun en üst düzey faaliyetlerine katılma ya da sporcu gönderilmesi hususlarını içermektedir. Bu şartların kümülatif olarak varlığının tespiti sonucunda bir spor kulübü kamu yararına çalışan spor kulübü niteliğini kazanabilmektedir. Bu statüye geçmekle ortaya çıkacak hukuki sonuçların bir kısmı “*yararlandırıcı*”, diğer kısmı “*yükümlendirici*” özellik arz etmektedir. Spor kulüplerinin kazandığı bu statüye bağlı olarak ortaya çıkan asıl yükümlülük, şartların devamını sağlamaktır. Yani, spor kulübünün ilgili statüye bağlı haklardan yararlanabilmesi, şartların devamı sağlandığı sürece mümkündür. Bu nedenle, kamu yararına çalışan statüsü için 7405 sayılı Kanun md.11 hükmünde aranan şartların zamanla kaybedilmesi, o spor kulübü için statünün sona ermesine neden olacaktır. Dolayısıyla kamu yararına çalışan statüsünden çıkış da yetki ve usulde paralellik ilkesine uygun olmak kaydıyla söz konusu olabilecektir. Aranan şartların devamı sağlandığı haldeyse; ilgili spor kulübü kamu yararına çalışan derneklerin sahip olduğu haklardan faydalanabilecektir. Şayet, şartlar o spor kulübü açısından fiilen devam etmezse; halihazırda ilgili spor kulübünü “*kamu yararına çalışan spor kulübü*” statüsüne geçiren idari işlem hukuk düzeninde geçerli olarak kalmaya devam ettiğinden, kulüp de bu statüye bağlı haklardan yararlanmaya devam edecektir. Bu ihtimalde resen ya da başvuru üzerine yetkili idari makamın durumu tespit ederek o idari işlemi kaldırması icap eder. Genel olarak, 7405 sayılı Kanun'da derneklerin sahip olduğu haklar konusunda ise bir çerçeve çizilerek 5253 sayılı Kanun'a atıfta bulunmakla yetinilmiştir. Bu nedenle 5253 sayılı Kanun'da ifade edilen kamu yararına çalışan dernekler statüsünden hareketle kamu yararına çalışan spor kulüpleri hakkında çıkarımlarda bulunmak mümkün olacaktır. Örneğin, vergi muafiyetleri, bazı kamu mülkiyetindeki taşınmazların satışının gerçekleştirilebilmesi, yardım toplanabilmesi konularında sağlanan imkanlardan kamu yararına çalışan spor kulüplerinin de yararlanabileceğinden söz edilecektir. Bu nedenle özel hukuk kişilerinin kamu yararına faaliyet göstermesinin dolaylı olarak teşvik edildiği ve bu konudaki teknik değerlendirmenin kişinin hukuki statüsü üzerinde sonuçlar doğurduğu ifade edilmelidir.

KAYNAKÇA

Açımız H. B, ‘İdarenin Esnek Hukuk İşlemlerinin Yargısal Denetime Konu Edilmesi: Fransız Hukuku Odaklı İnceleme’ (2018) 24 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 530-568.

Akansel B, 'Türk Spor Kulüplerinin Yapılanması ve Güncel Sorunları' in Tacar Çağlar (Ed.), Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı (Ankara Barosu Yayınları 2015) (ss.53-64).

Akıllıoğlu T, 'Kamu Yararı Üzerine Düşünceler' (1988) 9 (1-3) İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi (Prof. Dr. Lütfi Duran Armağanı) 11-22.

Akyel M, Modern Olimpiyatlara Katılan ve Türkiye'yi Temsil Eden Kadın Sporcuların Katılım Süreçlerine Etki Eden Etmenler: 1988-2012 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 2016).

Akyıldız A, 'Sporun Hukuku ve Yargısı' in Tacar Çağlar (Ed.), Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı (Ankara Barosu Yayınları 2013) 59-116.

Akyılmaz B, Sezginer M. ve Kaya C, Türk İdare Hukuku (9. Baskı, Savaş Yayınevi 2018).

Andreff V, An Economic Roadmap to the Dark Side of Sport Vol-I: Sport Manipulation (Palgrave Macmillan 2019).

Ayan M. ve Ayan N, Kişiler Hukuku (8. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016).

Ayanoğlu T. ve Oder B, 'İdarenin Özel Faaliyetlerinin Anayasal Temelleri Üzerine Kuramsal Bir Sorgulama' (2017) 15 (174) Legal Hukuk Dergisi 2801-2838.

Ayaydın C, 1982 Anayasası Çerçevesinde Kamu Yararı Kavramı ve Anayasa Mahkemesi (On İki Levha Yayıncılık 2010).

Ayaydın C, İdare Hukuku'na Giriş (I) (Yenilik Basımevi 2008).

Ayaydın C, İdare Hukuku'na Giriş (II) (Yenilik Basımevi 2008).

Aydın Z, 'Spor ve Spor Politikaları' in Tacar Çağlar (Ed.), Av. Akın Ataksoy Armağanı (Ankara Barosu Yayınları 2015) 175-312.

Balta T. B, İdare Hukukuna Giriş (TODAİE Yayınları 1970).

Beloff M. J., Kerr T. ve Demetriou M, Sports Law (Hart Publishing 1999).

Bilgen P, İdare Hukuku Dersleri: İdare Hukukuna Giriş (Filiz Kitabevi 1999).

Bilgin O, 'Sporumuzda Tesis Sorunları ve Kulüpler' (1990) 1 (1) Spor Bilim Dergisi 16-19.

Can E, İdari İşlemin Şekil Unsuru (On İki Levha Yayıncılık 2016).

Çağlayan R, Spor Hukuku (Asil Yayıncılık 2007).

Dilek İ. ve Arslan L, 'Türkiye ve İtalya Spor Kulüplerinin Örgütsel Yapılarının Kıyaslamalı Analizi' (2021) 6 (4) Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 311-328.

- Duran L, İdare Hukuku Ders Notları (Fakülteler Matbaası 1982).
- Ege Ö, Türk Medeni Hukuku'na Göre Türkiye'de Spor Kulüpleri (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 2020).
- Erdem J. G, 'Türk ve Alman İdare Hukuku Öğretilerinde Belirsiz Hukuki Kavramlar' (2019) 10 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 61-72.
- Erdemli A, 'Toplum ve Spor' in Kısmet Erkiner ve Ali Soysüren (Ed.), Spor Hukuku Dersleri (Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları 2007) 47-54.
- Erkut C, 'İdari Davaya Konu Olabilecek Kesin ve Yürütülebilir İşlem Kavramı' in I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi Birinci Kitap: İdari Yargı (Danıştay Yayınları 1990) 109-114.
- Ertay Ş. ve Petek H, Spor Hukuku (3. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2017).
- Goldmann K, 'Sectoral Analysis of Polish Sports Clubs with the Public Benefit Organization Status' (2021) 21 (5) Journal of Physical Education and Sport 2769-2775.
- Göçgün M, İdari İşlemin Konu Unsuru (On İki Levha Yayıncılık 2018).
- Gök Y. ve Sunay H, 'Türkiye'de ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması' (2010) 8 (1) Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 7-16.
- Gözler K, İdare Hukuku Cilt-I (3. Baskı, Ekin Yayıncılık 2019).
- Gözübüyük A. Ş, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları (14. Baskı, Turhan Kitabevi 2000).
- Gülan A, 'Conseil D'Etat'nın Kamu Yaran Kavramına Yaklaşımı' in 2000 Yılında İdari Yargı Sempozyumu (Danıştay Yayınları 2000) 23-32.
- Gülan A, 'Kamu Hizmeti Kavramı' (1988) 9 (1-3) İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi (Prof. Dr. Lütfi Duran Armağanı) 147-159.
- Günday M, İdare Hukuku (11. Baskı, İmaj Yayınevi 2017).
- Gündüz F. E, İdari Davalarda Ehliyet ve Husumet (Yetkin Yayıncılık 2016).
- Gür N. T, İdarenin Özendirme ve Destekleme Faaliyeti (On İki Levha Yayıncılık 2019).
- Hoye R., Nicholson M. ve Houlihan B, Spor ve Politika Meseleleri ve Analizi (Cem Tınaz çev., Beta Yayıncılık 2015).
- İsbir K. B, Kamu Tüzel Kişiliği (Turhan Kitabevi 2017)

Kaplan G, İdari Yargılama Hukuku (Ekin Yayıncılık 2016).

Kaplan O, 'Türk Hukukunda Cumhurbaşkanı Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi' (2022) 17 (207) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 421-447.

Karahanoğulları O, İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler (4. Baskı, Turhan Kitabevi 2018).

Kaya C, 'Türk İdare Hukukunda İcrai Olmayan İşlemler' (2004) 9 (1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 253-284.

Kaya C, İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi (On İki Levha Yayıncılık 2011).

Maletesta D. ve Jaccoud C, 'Sporda Suç ve Güvenlik', in La violence et le fanatisme dans le sport (Sporda Şiddet ve Fanatizm) (Galatasaray Üniversitesi Yayınları 2004) 25-33.

Murathan F. ve Tekin A, 'Geçmişten Günümüze Türk Spor Teşkilatlanması' in Mehmet İlkın (Ed.), Sporda Güncel Araştırmalar (Gece Kitaplığı 2022) 185-204.

Oğurlu Y, İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu (Seçkin Yayıncılık 2003).

Oğuzman K., Seliçi Ö. ve Oktay-Özdemir S, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler) (18. Baskı, Filiz Kitabevi 2019).

Onar S. S, İdare Hukukunun Umumî Esasları Cilt-I (3. Baskı, Hak Kitabevi 1966).

Özay İ. H, Günışığında Yönetim (2. Baskı, Filiz Kitabevi 2004).

Özkan H, (Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli) Türk Medeni Yasası ve Uygulaması Başlangıç ve Kişiler Hukuku Cilt-I (Legal Yayıncılık 2017).

Öztek S, 'Devlet ve Sportif Faaliyet' in Spor Hukuku Yazıları (Kısmet Erkiner Armağanı) (İstanbul Barosu Yayınları 2014) 17-24.

Sarıca R, İdarî Kaza (Kenan Basımevi 1942).

Serter Y. S, İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Dışı Bir Araç Olarak İdari Başvurular (Adalet Yayıncılık 2015).

Skille E. Å, 'Understanding Sport Clubs as Sport Policy Implementers' (2008) 43 (2) International Review For The Sociology of Law 181-200.

Tan T, İdare Hukuku (7. Baskı, Turhan Kitabevi 2018).

Tombaloğlu N, 'Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Yararı Kavramı' (2014) 5 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 353-388.

Márton T, Tünde N. ve Alexandru V. V, ‘Autonomy of Sport Policy and Sport Activities in the European Union: Connections between Human Rights and Sports’ (2010) 1 (1) Acta Universitatis Sapientiae European and Regional Studies 103-120.

Topçu Ö, Türkiye’de Spor Kulüplerinin İdari ve Sportif Açısından İşlevselliği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 2013).

Truchet D, Droit administratif (4.Baskı, PUF 2011).

Ulusoy A. D., Yeni Türk İdare Hukuku (4. Baskı, Yetkin Yayıncılık 2021).

Üstün G, ‘İdari Usul’ in Turan Yıldırım (Ed.), İdare Hukuku (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 675-690.

Yayla Y, ‘İdarenin Takdir Yetkisi’ (1964) 30 (1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 201-211.

Yayla Y, İdare Hukuku (2. Baskı, Beta Yayıncılık 2010).

Yıldırım T, ‘İdari İşlemler’ in Turan Yıldırım (Ed.), İdare Hukuku (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2020) 405-526.

Yıldırım T, İdari Yargı (2. Baskı, Beta Yayıncılık 2010).

Yılmaz D, ‘Türk Hukukunda Kamu Hizmeti Kavramı ve Kriterleri’ (2008) 12 (1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1215-1234.

Yücesoy A. A, İdari Yargılama Hukukunda İptal Davalarında Menfaat (İdari Yargıda Sübjektif Dava Ehliyeti Koşulu) (Seçkin Yayıncılık 2016).